

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 429/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosť D. K., B., Ing. Ľ. H., B., a A. P., B., zastúpených advokátom JUDr. T. P., B., ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 16 C/188/00 z 3. decembra 2002 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co/104/03 z 11. novembra 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. K., Ing. Ľ. H. a A. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2012 doručená sťažnosť D. K., B., Ing. Ľ. H., B., A. P., B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. T. P., B., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného

súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 16 C/188/00 z 3. decembra 2002 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co/104/03 z 11. novembra 2003. Spolu so sťažnosťou bolo ústavnému súdu doručené aj podanie zo 17. apríla 2012 označené ako „*Doplňujúce stanovisko reštituentov k ústavnej sťažnosti...*“ podpísané Ing. I. H. a Ing. Ľ. H., ktoré bolo vypracované 17. apríla 2012, teda pred vypracovaním sťažnosti (25. apríla 2012).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 7. decembra 2000 sa sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov domáhali proti hlavnému mestu Slovenskej republiky (ďalej len „mesto B.“), Ing. P. N., B., a JUDr. O. N., B., vystupujúcim v procesnom postavení ako žalovaní (ďalej aj „žalovaní“), určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovanými 15. októbra 1997, na základe ktorej malo dôjsť k prevodu parcely č. 2185/3 o výmere 1057 m², zapísanej na liste vlastníctva 5666, katastrálne územie B. z mesta B. na Ing. P. N., B., a JUDr. O. N., B. Sťažovatelia (žalobcovia) žalobu odôvodnili tým, že vrátenia predmetnej nehnuteľnosti sa domáhajú ako reštituenti na Okresnom úrade B. Predmetnú nehnuteľnosť zdedili po otcovi a zmluvou uzavretou v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok ju od nich štát vykúpil v roku 1977. Kúpna zmluva uzatvorená medzi mestom B. na strane jednej a Ing. P. N., B., a JUDr. O. N., B., na strane druhej je podľa sťažovateľov neplatná na základe porušenia ustanovenia § 5 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 C/188/00 z 3. decembra 2002 (ďalej len „rozhodnutie okresného súdu“) tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol z dôvodu, že sťažovatelia (žalobcovia) nepreukázali naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti kúpnej zmluvy, o trovách konania rozhodol tak, že žalovaným ich náhradu nepriznal.

Krajský súd na základe odvolania sťažovateľov (žalobcov) rozsudkom sp. zn. 5 Co/104/03 z 11. novembra 2003 (ďalej len „rozhodnutie krajského súdu“) rozhodnutie okresného súdu potvrdil a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žalovaným ich

náhradu nepriznal. Rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu nadobudlo podľa zistenia ústavného súdu právoplatnosť 23. januára 2004.

Sťažovatelia sťažnosťou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa domáhajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa § 46, ods. 1/ Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6, ods. 1/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava 1, sp. zn.: 16 C 188/00, zo dňa 3. 12. 2002 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 5 Co 104/03 z 11. 11. 2003 bolo porušené.

2. Rozsudok Okresného súdu Bratislava 1, sp. zn.: 16 C 188/00, zo dňa 3. 12. 2002 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 5 Co 104/03 z 11. 11. 2003 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava 1 na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľom sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 100.000 EUR.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia sťažnosťou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím krajského súdu a rozhodnutím okresného súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom okresného súdu

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti v prvom rade preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím okresného súdu.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne a právomoc ústavného súdu len subsidiárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“).

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Podľa § 201 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že sťažovatelia mali v systéme všeobecného súdnictva právo podať proti namietanému rozhodnutiu okresného súdu účinný opravný prostriedok (odvolanie) na dosiahnutie nápravy nimi namietaného porušenia práva (čo aj využili), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany základného práva v systéme všeobecných súdov vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom, ktorý môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak sťažovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie splnené neboli, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom rozhodol tak, že sťažnosť, ktorou

sťažovatelia namietali porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom okresného súdu, je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti ďalej preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom krajského súdu.

Z dôvodu, že z obsahu sťažnosti, ako aj z listinných dôkazných prostriedkov, ktoré k nej sťažovatelia pripojili, nevyplýva, kedy rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť, ústavný súd skutočnosť týkajúcu sa nadobudnutia právoplatnosti namietaného rozhodnutia krajského súdu zistil na okresnom súde. Z informácie poskytnutej okresným súdom vyplýva, že rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 23. januára 2004. Ústavný súd ďalej zistil, že sťažovatelia zaslali sťažnosť na poštovú prepravu 25. apríla 2012 a poštovým doručovateľom bola sťažnosť doručená ústavnému súdu 27. apríla 2012.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje kogentná povaha § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (m. m. IV. ÚS 14/03, IV. ÚS 338/08), prípadne túto lehotu predĺžiť.

Sťažovatelia v sťažnosti odôvodnili zachovanie lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde tým, že *„táto lehota je ale prelomená v prípadoch, ak porušenie základného práva ku dňu podania sťažnosti trvá a to platí v danom prípade“*.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (m. m. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, IV. ÚS 139/04). Jednou zo zákonných podmienok na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v zákonom ustanovenej lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Z argumentácie sťažovateľov vyplýva, že sťažovatelia vychádzajú z názoru, že lehota na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde je zachovaná vždy, ak porušenie základného práva ku dňu podania sťažnosti trvá, čo v ponímaní sťažovateľov v danom kontexte znamená, že argumentácia zakladajúca sa na údajnom porušení základného práva označeným rozsudkom krajského súdu je okolnosťou, ktorej dôsledkom je v podstate časovo neobmedzená možnosť podania sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Sťažovateľmi načrtnutá konštrukcia vedie vo svojich dôsledkoch k záveru, že kritériom posudzovania zachovania lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde je tvrdenie o neústavnosti namietaného rozhodnutia krajského súdu, teda otázka, ktorej skúmanie z metodologického hľadiska nasleduje až potom, ako ústavný súd zistí, že sťažnosť bola podaná včas, v danom prípade v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu. Názor prezentovaný sťažovateľmi teda nie je správny a v kontexte okolností daného prípadu nemá oporu ani v znení § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde a ani v rozhodovacej činnosti ústavného súdu, prípadne Európskeho súdu pre ľudské práva.

Ústavný súd sa v súvislosti s uvedeným nestotožňuje s tvrdením sťažovateľov, ktorí vychádzajú z nesprávneho právneho názoru, že lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy im neplynie po nadobudnutí právoplatnosti namietaného rozhodnutia krajského súdu v prípade, ak týmto rozhodnutím podľa názoru sťažovateľov boli porušené

ich základné práva. Argumentácia zakladajúca sa na tom, že porušenie práv sťažovateľov namietaným rozhodnutím krajského súdu trvá, nie je v danom prípade právne významná pre zachovanie lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Sťažovateľmi prezentovaný výklad § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde by bol nielen v rozpore s doslovným znením § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde („sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia“), ale tiež v rozpore so zmyslom a účelom lehoty ustanovenej na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou sa sleduje legitímny cieľ, ktorým je zabezpečenie stavu právnej istoty. Lehota na podanie sťažnosti uvedená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde z tohto pohľadu je legitímnym nástrojom zabezpečenia právnej istoty.

Z uvedeného vyplýva, že na posúdenie otázky zachovania lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je v danej veci rozhodujúce, či sťažovatelia argumentujú porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím krajského súdu, ale to, či v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu bola podaná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Keďže ústavný súd zistil, že rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 23. januára 2004 a sťažovatelia podali proti rozhodnutiu krajského súdu sťažnosť až 25. apríla 2012, dospel k záveru, že ústavnej ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorého podľa nich došlo rozhodnutím krajského súdu, sa domáhali až po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Tým, že podali sťažnosť až po lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, založili tak prekážku, ktorá bráni ústavnému súdu po predbežnom prerokovaní sťažnosť prijať na ďalšie konanie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie splnené neboli, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom rozhodol tak, že sťažnosť, ktorou sťažovatelia namietali porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

rozhodnutím krajského súdu, je potrebné odmietnuť ako podanú oneskorene. Podanie sťažnosti až po lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde tak vytvorilo pre ústavný súd prekážku, ktorá bráni meritórnemu prieskumu sťažnosti, a v nadväznosti na to bolo už bez právneho významu prihliadať aj na doplňujúce stanovisko.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. augusta 2012